Utdanningsforbundet

Arbeidstid for ledere

Advokatene Jasmine Evensen
og Marie Ruud

Oktober 2026
Seksjon for juridiske spørsmål

Foto: Copilot (AI-generert)

Bakgrunn

«Arbeidssituasjonen til barnehagestyrere og skoleledere»

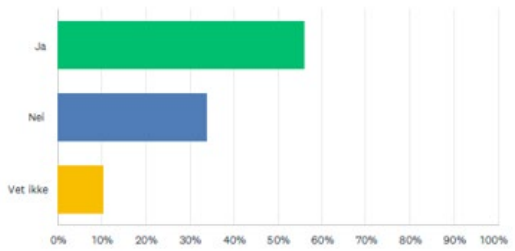
- Økt fokus i organisasjonen.
- Lederes arbeidssituasjon, arbeidstid og totalbelastning
  - Økt arbeidsmengde, dokumentasjonskrav, budsjetter m.m.
- Rapport fra Udir:
  - Høy arbeidsbelastning
    - 9 av 10 skolelederne i grunnskolen oppgir at de ofte har for mye å gjøre
    - 9 av 10 barnehagestyrerne oppgir at de ofte har for mye å gjøre
    - Samme tendenser hos skoleledere på videregående skoler
  - Administrative oppgaver tar tid fra pedagogisk ledelse
  - Manglende ressurser påvirker ledernes arbeidshverdag
    - Stram økonomi og lav bemanning gjør det vanskelig å prioritere lederoppgaver
    - Barnehagestyrere må dekke opp for fravær, og mister tid til administrasjon og ledelse
    - Skoleledere må selv inn i elevrettet arbeid på grunn av manglende bemanning

Bakgrunn

Undersøkelse blant ledere i utdanningssektoren gjennomført av Utdanningsforbundet Trøndelag høsten 2025

SP4 Er du unntatt bestemmelsen om overtid etter AML §10-12?

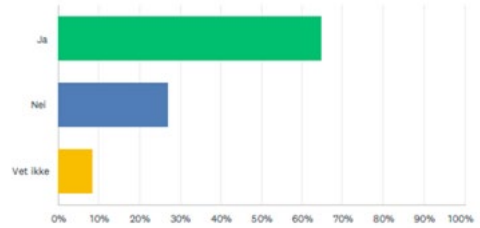
Besvart: 403 Hoppet over: 0

SVARVALG	SVAR	
Ja	55.83%	225
Nei	34.00%	137
Vet ikke	10.17%	41
TOTALT		403

SP5 Hvis JA, opplever du at du har en reell selvstendighet og uavhengighet med tanke på når, hvor og hvordan arbeidsoppgavene organiseres og gjennomføres? (Hopp over dette spørsmålet om dette ikke gjelder deg)

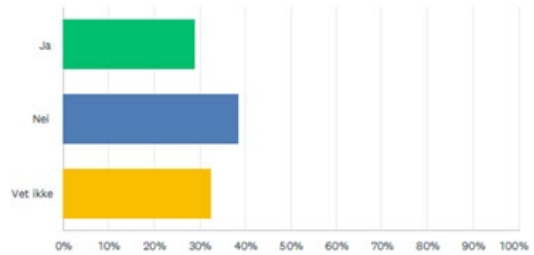
Besvart: 250 Hoppet over: 153

SVARVALG	SVAR	
Ja	64.80%	162
Nei	26.80%	67
Vet ikke	8.40%	21
TOTALT		250

SP6 Ønsker du selv å være unntatt bestemmelsen om overtid?

Besvart: 403 Hoppet over: 0

SVARVALG	SVAR	
Ja	29.03%	117
Nei	38.46%	155
Vet ikke	32.51%	131
TOTALT		403

Agenda:

Hentet fra Stock-bilder

- Rettskildebildet — hvor finner vi regler om arbeidstid?
- Unntak for «ledende» og «særlig uavhengig» stilling
- Ordinær arbeidstid og overtid

(Retts)kilder som regulerer arbeidstid

- Arbeidsmiljøloven
- Tariffavtaler
  - Hovedtariffavtaler
  - Sentrale særavtaler
  - Lokale særavtaler
- Retningslinjer/reglement/ordninger/arbeidsplaner, ofte fastsatt av arbeidsgiver i kraft av styringsretten
- Individuelle arbeidsavtaler

Hentet fra Stock-bilder

Arbeidsmiljølovens arbeidstidsregler

- Aml. § 10-12 jf. aml. § 10-2
- Aml. § 10-1
- Aml. § 10-4
- Aml. § 10-6
- Aml. § 10-7
- Aml. § 10-8

Hentet fra Stock-bilder

Forholdet mellom arbeidsmiljøloven og tariffavtale

- *Supplerer* arbeidstidsbestemmelsene i aml.
- Tariffavtale gir ofte bedre rettigheter enn aml., f.eks. fastsetter lavere ukentlig arbeidstid og derav lavere innslagspunkt for overtid
- Lov og tariffavtale kan også regulere forskjellige forhold rundt arbeidstid

  Regler om plan- og ikke-planfestet tid f.eks. bare regulert i tariffavtale

  Hviletid og samlet/maksimal arbeidstid normalt bare regulert i lov

Foto: Marianne Christine Sand

Agenda:

Hentet fra Stock-bilder

- Rettskildebildet — hvor finner vi regler om arbeidstid?
- Unntak for «ledende» og «særlig uavhengig» stilling
- Ordinær arbeidstid og overtid

Arbeidsmiljøloven § 10-12

«(1) Bestemmelsene i dette kapittelet kommer ikke til anvendelse for arbeidstaker i ledende stilling, med unntak av § 10-2 første, andre og fjerde ledd.

(2) Bestemmelsene i dette kapittelet kommer heller ikke til anvendelse for arbeidstaker i særlig uavhengig stilling, med unntak av § 10-2 første, andre og fjerde ledd.»

- Avtale om unntak fra arbeidstidsreglene er ugyldig om vilkårene i aml. § 10-12 ikke er oppfylt
- Arbeidsgiver skal gjøre en **konkret** vurdering, som bør skriftliggjøres.

Ledende stilling?

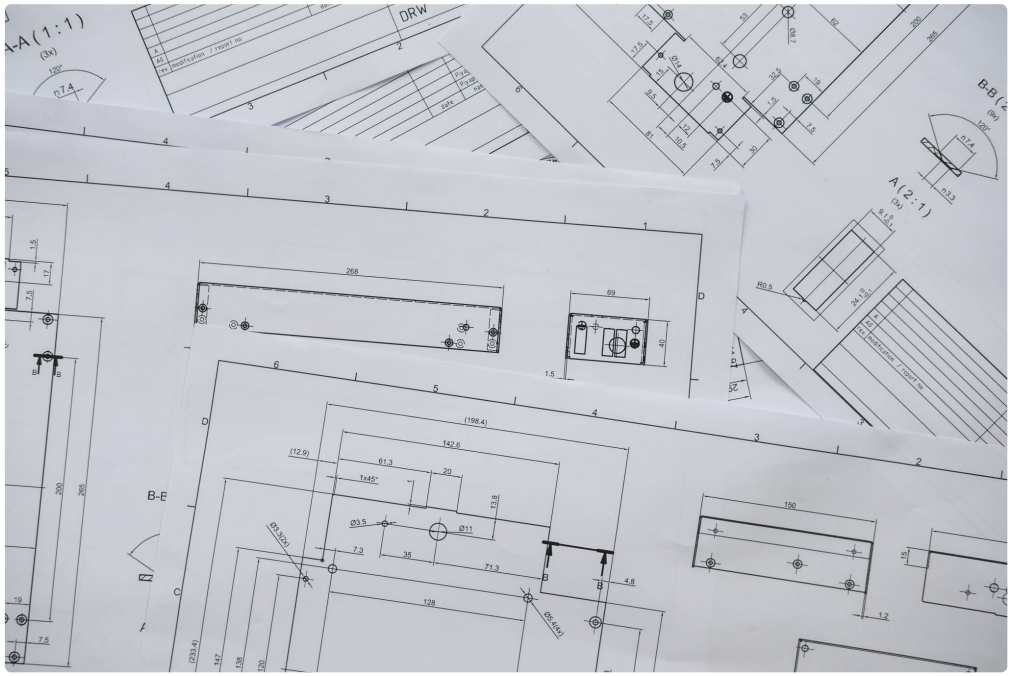
- Klare lederfunksjoner, f.eks. budsjett-, resultat-, personalansvar
- Høyt oppe i organisasjonshierarkiet i virksomheten
- Selv kunne vurdere og avgjøre behovet for egen arbeidsinnsats
- Adgang til å delegere arbeidsoppgaver til andre
- Ta selvstendige beslutninger på vegne av virksomheten
- Lønnsnivå og stillingstittel (underordnet)

Hentet fra Stock-bilder

LG-2014-163402 (enhetsleder)

- Enhetsleder i plan- og næringsavdeling i en kommune
- Jobbet også som brannsjef på deltid (27 %)
- Avtalt at han hadde en «ledende stilling» og unntatt arbeidstidsreglene
- I nivå to i det organisatoriske hierarkiet
- Jobbet i perioder (og over flere år) svært mye mer enn ordinær arbeidstid
- Førte (etter hvert) egne timelister og fremmet krav om etterbetaling av overtidsgodtgjørelse for 1595 timer

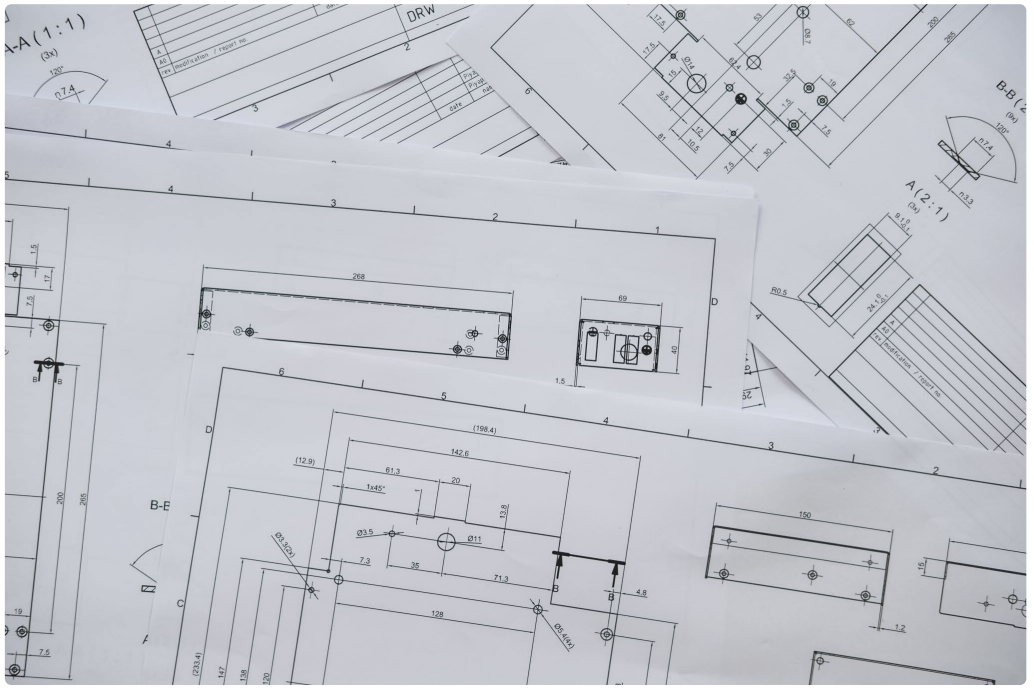

Hentet fra Stock-bilder

LG-2014-163402 (enhetsleder)

Lagmannsretten: «ledende stilling» fordi:

- Personalansvar for 9 ansatte og mannskap (brannmenn)
- Ansvar for å fordele arbeidet i avdelingen
- Deltok aktivt i ansettelsesprosesser og lønnsforhandlinger
- Ansvar for utarbeidelse, overholdelse og rapportering av eget budsjett
- Hadde fått delegert en del myndighet og traff avgjørelser på vegne av kommunen
- Kontrollerte sin egen arbeidstid og ikke underlagt fast kontroll

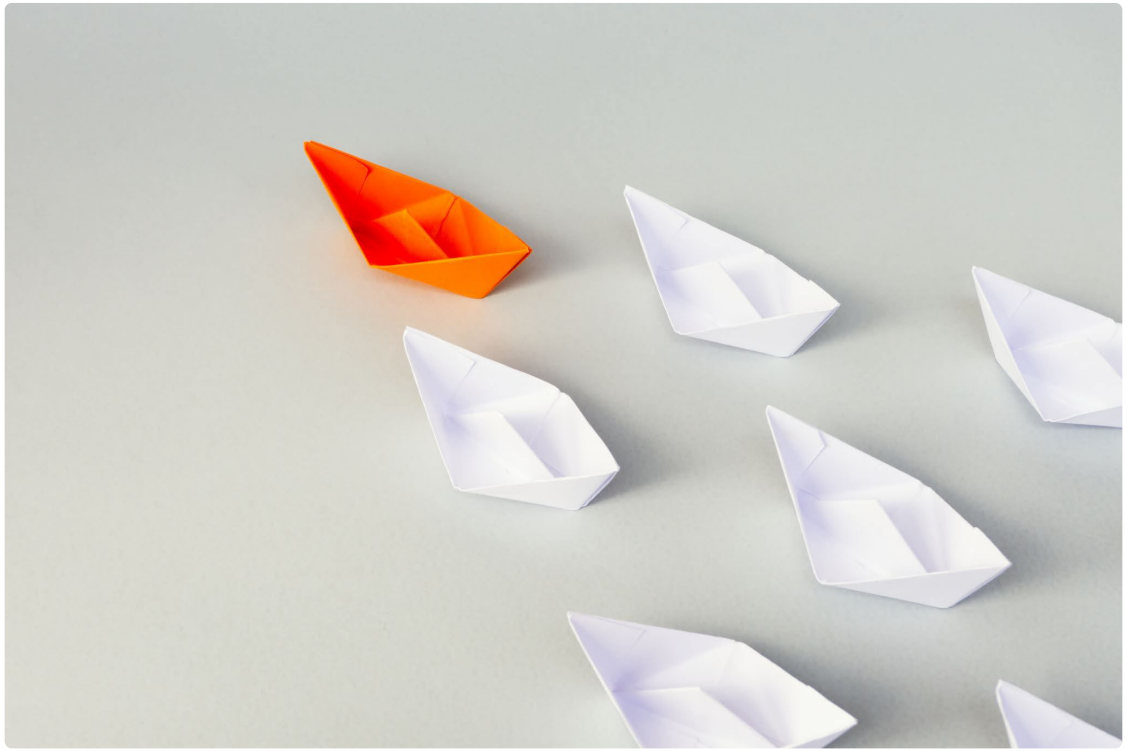

Hentet fra Stock-bilder

Ledende stillinger (KS)

- «Paragraf 6 gjelder ikke for arbeidstakere som er omfattet av arbeidsmiljøloven § 10-12 og/eller HTA kap. 3 punkt 3.4»

- «Kommunen/virksomheten skal foreta en konkret vurdering av hvilke ledere i 3.4.2 og 3.4.3 som ikke omfattes av overtidsbestemmelsene.»

Hentet fra Stock-bilder

Ledende stillinger - styrer

«Fellesbestemmelsenes §6.3 gjøres gjeldende for styrer i barnehager, men for styrer som har over halve stillingen i avdeling/sammen med barna, kan det i stedet gis overtidsgodtgjøring for pålagt møtevirksomhet på linje med det øvrige personalet», jf. SFS 2201 punkt 3.1.1

- Må fortsatt gjøres konkrete vurderinger i lys av aml. § 10-12 (1)
- Står ingenting om SFO-ledere eller ass.styrere

«Daglig leder/styrer er unntatt reglene om arbeidstid, jf. arbeidsmiljøloven § 10-12, og skal dermed normalt heller ikke ha overtidsgodtgjørelse.», jf. PBL/FUS HTA punkt 6.2

I Oslo kommune = primært fleksitidsordninger

Annen godtgjørelse for merarbeid

- *«Arbeidstakere som er omfattet av arbeidsmiljøloven § 10-12 (2) kan tilstås en fast godtgjøring for arbeid ut over ordinær arbeidstid»,* jf. HTA § 6 punkt 6.3

- *«Arbeidstaker som har andre særlige belastninger utenfor ordinær arbeidstid, men som verken har rett til overtidsbetaling eller møtegodtgjøring, kan tilstås inntil 10 fridager. Fridagene skal fortrinnsvis avvikles i forbindelse med ordinær ferie, alternativt kan det avtales med arbeidstaker at det tas ut tilsvarende antall daglønner»,* jf. HTA § 6 punkt 6.3

- *«Det avtales kompensasjonsordninger mellom styrer og eier. Kommer ikke disse til enighet kan styrer overlate slike forhandlinger til organisasjonens nærmeste ledd»,* jf. PBL/FUS HTA punkt 6.2

Foto: Copilot (AI-generert)

Oppsummering

Hentet fra Stock-bilder

- Arbeidstidsreglene gjelder som utgangspunkt for alle arbeidstakere
- Unntak for ledende og særlig uavhengige stillinger er snevre og skal vurderes strengt
- Det er stillingens faktiske innhold som er avgjørende, ikke tittel eller avtale
- Unntak forutsetter reell selvstendighet i organisering av arbeid og arbeidstid
- Ved tvil skal arbeidstaker anses omfattet av arbeidstidsreglene
- Kravet til forsvarlig arbeidstid gjelder også for unntatte stillinger
- Særlig grunn til å vurdere mellomledere og driftstilknyttede lederstillinger nøye

Agenda:

Hentet fra Stock-bilder

- Rettskildebildet — hvor finner vi regler om arbeidstid?
- Unntak for «ledende» og «særlig uavhengig» stilling
- Ordinær arbeidstid og overtid

Aml. § 10-1

Arbeidstid

(1) Med arbeidstid menes den tid arbeidstaker står til disposisjon for arbeidsgiver

(2) Med arbeidsfri menes den tid arbeidstakeren ikke står til disposisjon for arbeidsgiver

Aml. § 10-2

(1) Arbeidstidsordninger skal være slik at arbeidstakerne ikke utsettes for uheldige fysiske og psykiske belastninger, og slik at det er mulig å ivareta sikkerhetshensyn

(2) Arbeidstakere som regelmessig arbeider om natten...

(4) Arbeidstaker som har fylt 62 år eller som av helsemessige, sosiale eller andre vektige velferdsgrunner har behov for det, har rett til å få redusert sin arbeidstid dersom arbeidstidsreduksjonen kan gjennomføres uten vesentlig ulempe for virksomheten.

AML. § 10-4

Alminnelig arbeidstid:

«Den alminnelig arbeidstiden må ikke overstige ni timer i løpet av 24 timer og 40 timer i løpet av sju dager.»

Ordinær arbeidstid etter HTA (KS)

- Ukentlig arbeidstid er som utgangspunkt 37,5 timer i gjennomsnitt pr. uke, jf. HTA § 4 punkt 4.2 — også for ledere

- Hva med daglig arbeidstid?

  Ikke regulert i HTA

  Presumsjon om 7,5 timer per dag i fast mønster på dagtid (f.eks. 08.00 — 15.30)

  Evt. kollektiv fleksibel arbeidstid («fleksitid»)

AML. § 10-6

Overtid:

- Arbeid utover lovens grense = overtidsarbeid
- Arbeid utover avtalt arbeidstid må ikke gjennomføres uten at det foreligger et særskilt og avgrenset behov for det.
- Overtidsbetaling
- Maksimale grenser
- Arbeidstaker i «ledende stilling»?

Overtid etter HTA (§ 6 KS)

- Pålagt arbeid ut over den ordinære arbeidstid (daglig eller ukentlig arbeidstid) er overtidsarbeid, jf. HTA § 6 punkt 6.1

- Overtid i fleksitidsordninger

  Frivillig utvidelse av arbeidstiden vs. pålagt overtid

Overtid må være «pålagt»

- «Pålagt» arbeid — hva betyr det?

Rt. 1998 s. 1357:

«Utgangspunktet må være at en arbeidstaker ikke på eget initiativ kan arbeide overtid, uten å innhente arbeidsgivers aksept. På den annen side utløser en avtale med arbeidsgiver om å arbeide overtid krav på overtidsbetaling, selv om initiativet skulle komme fra arbeidstakeren. Det avgjørende er at arbeidsgiveren har samtykket i at det arbeides overtid. Det samme vil gjelde uten avtale hvis det foreligger en sedvane eller et akutt behov uten at det er anledning til å kontakte arbeidsgiveren.»

LE-2024-29878:

«Lagmannsretten legger til grunn at B var godt kjent med at A arbeidet overtid i betydelig utstrekning. Dette må da anses avtalt.»

AML. 10-7

Oversikt over arbeidstiden

- Det skal foreligge en oversikt som viser hvor mye den enkelte arbeidstaker har arbeidet.
- Oversikten skal være tilgjengelig for Arbeidstilsynet og arbeidstakernes tillitsvalgte.

AML. § 10-8

- Daglig og ukentlig arbeidsfri

- 11 t sammenhengende ila. 24 t + 35 t sammenhengende ila. 7 dager

- Sikre nok hvile og fritid

- Reglene om ukentlig fritid = absolutt!

Utdanningsforbundet

Takk for oss!

Advokatene Jasmine Evensen
og Marie Ruud

Oktober 2026
Seksjon for juridiske spørsmål

Foto: Copilot (AI-generert)